

KREŠTĀN

POLITICKE A SPOLOČENSKE KATOLICKE NOVINY
 VYCHADZAJU KAŽDU NEDEĽU NA 16 STRANACH.

Predplatná cena:

Na celý rok 2 zl. — kr.
 Na pol roka 1 „ — „
 Na štvrt roka — „ 60 „

Jednotlivé číslo 4 kr.

Majitelia a vydavatelia:

MIKULÁŠ LEPSÉNYI
 a **GERHARD NÉMETH.**

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti
 VIII. ker., Práter-úlica 44.

sem sa majú posielat predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku je 10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.

Krajinský
 sústredný sklad kresťanských potravných spolkov.
 Budapešť, IX., Ferencz-körút 16.

Mniška opatrovníčka.

Kresťania! kupujte len u kresťanov!

S úprimnou dôverou prosíme priateľov našich zásad, aby naše noviny s apoštolskou horlivosťou rozširovali, pokiaľ semeno našich vznesených úmyslov len tak budeme môcť rozsiať široko a sebe budúcnosť zabezpečiť.

V skutkoch javiace sa kresťanstvo.

Sprav kríž na seba a spovedaj sa mi!
Učín verejnú spoveď s ostatného týždňa!

Položím ti otázky:

Koľkokrát si bol v ostatnom týždni v židovskom sklepe?

Koľkokrát si obišiel kresťanské sklepy?

Prečo sa k židom radšie utýkaš, nežli k tvojím kresťanským bratom?

Prečo dávaš radšie osov cudzím, nežli svojmu rodu?

Nedal si šaty u židovského krajčira zhotoviť?

Nedal si strievice u židovského obuvníka ušiť?

Něčítal si novinky židovského ducha?

Nevolal si židovského lekára ku tvojej nezdravej manželke a deťom, kdežto by si bol mohol i kresťana volať?

Nesveril si tvoju pravotu na židovského pravotára?

Spovedaj sa z toho!

Nemysli si, že tieto otázky málo značia. Naopak. Jejich význam je veľmi veľký. V minulom článku som len to chcel, aby sme nie len kričali, ponosovali sa, ale aby sme i dačo činili. Čili: nie len dľa mena budme kresťanmi, ale, čo je hlavne, budme nimi v živote, v práci. Budme *praktickí kresťania*.

I to som povedal, čo požaduje praktické, v skutkoch javiace sa kresťanstvo? Jestli by si to bol už zabudnul, nech sa ti netiaži minulé číslo vyhľadať a jeho úvodný článok ešte raz prečítať. Ba dobre by bolo, keby si to číslo ani neodložil, ale jeho úvodný článok do tvojej modliacej knižky prilepil a po každej rannej modlitbe prečítal, pokiaľ ho len celkom nazpamätáť nevieš.

Vieš dobrý môj kresťanský ľudu, pokiaľ v živote, v každodenných životných pomeroch a okolnostiach všade a vždy naše patričné miesto nezaujme, potiaľ k ničomu neprideme. Ponevác sťažovania a ponosy nič neosožia, jestliže príčinu a základ ponosov neodstránime a ohrozenú kresťanskú spoločnosť od začiatku, od koreňa na kresťanské základy nepostavíme.

Pozrime si položenie kresťanstva v Rakúsku. Tam sú celkom iné, o mnoho zdravšie pomery, nežli u nás. Tam nie žid rozkazuje kresťanom, ale kresťan. Tam jesto smelá, silná kresťanská spoločnosť. Tam nesvobodno kresťanstvo, cirkev, pápežstvo a duchovenstvo osočovať a špiniť, ako si to u nás každý mizerný židovský škrabák dovoľí. Že jakým hnusným a podlým spôsobom špintajú bez prestania židovské noviny na kresťanské ustanovizne, to

najlepšie my vieme, ktorí s hnusnými podlostami židovského časopisectva z úradu zaoberať sa musíme. Hrôzne je to i len čítať, čo obzvlášťne socialistické noviny píšu o kňazstve. A tieto noviny sami Šlojmovia a Icgovia píšu, ktorí kresťanský robotnícky ľud za nosom vedú — do steny. A pokiaľ chudobný ľud bijú, tlčú, pokutujú a zatvárajú, potiaľ sú páni vodcovia natoľko šikovní, že sa jejich kožke na chrbte z toho nič neujde. Jestli im je dačo proti vóli a nevedia múdrejšiu odpoveď dať, jednoducho vyslovia, že je to *kňazská hlúposť*. Takýchto výrazov najdeš v jejich novinách celé more, koľko len chceš. A tieto noviny kresťanskí ľudia držia, platia a čítajú! Avšak len takí kresťania, ktorých ľahko medzi židov, ba i pohanov počítať môžeme a ktorí následkom jejich krátkozrakosti i to uveria, že sa jedno grobianské posmeškovanie za odpoveď považovať môže. A predsa tá *kňazskou hlúposťou* zvaná sila vyzdvihla svet z hlbokej tmy zúfanlivosti a zverskosti. A tí „*hlúpi*“ kňazia šíria ešte i teraz osvetu, učenosť, vzdelanosť, pri divokoch Ameriky, Afriky, Azie a Austrálie, a nie po ulici plávajúci a na stoloch krčiem revúci socialistickí *židovskí mamľasi*. Táto nácia len tam položí svoju nohu, kde sa už nemusí báť, že jej s hlavy kožu svlečú. Avšak potom sa už votre a trebárs šudí, krade, zdiera, predsa čo len stačí špintí na to kňazstvo, ktoré v svojej cestu klesniacej práci i život bolo hotové obetovať, len aby milliony srdc sošľachtíť mohlo.

Takéto sviňstvá sa v Rakúsku už konať nemôžu. Pokiaľ i tam židia pánmi boli, dotedy i tam na dennom poriadku byly osočovania a špintania. Ale ináč to tam dnes už vyzerá. Len minulý týždeň rozohnali kresťania jedno socialistické shromaždenie v Gráci, na ktorom cirkev a pápeža hnusno napádali. Keby ctený phán „*rečník*“ neboľ vedel tak chytró utekať ako dobrý poľovný pes, veruže by ho boli z nohavíc vytriasli. Avšak uprsknul ten vtáček.

V Rakúsku je i priemysel a kupectvo v o mnoho počestnejších rukách, nežli u nás. I náš priemysel nemal viny, pokiaľ *liberalizmus* so svobodným priemyslom nevydal priemysel do rúk židovstva. Odtedy švindel a cigánstvo prišly k značnému významu. Ani náš priemysel, ani naše kupectvo si cudzozemsko neváži a nectí, ponevác nie bezvadná obsluha, ale čím väčšie osočovanie a odieranie je hlavným cieľom. Jestli opravdu dobrý, nefalšovaný tovar dostať chceme, z cudzozemka si ho zadovážiť musíme, z takých fabrík, ktoré sú v kresťanských rukách.

Židia zkažia všetko, k čomu sa len chytíť môžu.

Teda už i pre dobré meno našej vlasti, pre vážnosť nášho priemyslu a kupectva musíme sa spolu sdružiť a z rúk židovstva vývodiaci zástoj odňať, aby našu starú českú celkom nezničili, dávne dobré meno a poctivosť na franfory nerozdriapali.

Avšak dovedna sa spojiť musíme i preto, aby sme na žobrátku palicu nevyšli. Dost veľká bieda panuje u nás. Už bude na časi, keď sa o jej odstránenie postaráme. A na toto je veľmi znamenitý spôsob pohyblivý kapitál kupectva do našich rúk lapíť a udržať a židom ho neoddať. Jestli my budeme kapitálom hýbať, i ošoh bude náš.

Ani my sme neni mechom uderení. I my máme toľko rozumu, že vieme múku, soľ, šafran a korenie vymerať. My sme neni na židov odkázaní.

Prečo teda dovoľujeme, aby veľké a malé kupectvo výlučne v židovských rukách bolo? A či len židia majú na to právo? Tak sa zdá, že oni sú v tomto presvedčení, pretože je im to k nevereniu, žeby kresťanský človek sklep otvoril mohol.

Ba práve proti kresťanským sklepom všeliaké prekážky stavajú.

Je v Budapešti istý Schlesinger kupec so tknaním tovarom v Sas-ulici, ktorý jednému kresťanskému sklepu obsluženie odoprel. Ani za peniaze, za hotové platenie mu tovaru nedal, pretože židovský sklepník žaloval sa, že kresťanský sklep mu je na veľkú škodu. Takto držia spolu židia.

Voči takejto sile musíme i my veľkú silu upotrebiť. Či by sme my teda spolu držať nevedeli? Keď veľkokupec Schlesinger len židovskému sklepníkovi dáva tovar, my zase len u kresťanských sklepníkov kupujeme tovar.

Teraz zkusujeme naozaj akou veľkou silou je židovská moc. Avšak my sme ju tak veľmi vypestovali. Človek chytil raz jedného mladého krokodila. Doniesol ho domov, choval ho a ten divý zver vyrostnul uňho na ohromné zviera. Avšak jedenkrát prišla mu chuť na gazdu, hodil sa naň a sožral ho. Keby ho nebol na tak mohutného vychoval, nebol by ho sožral.

Dávajme pozor, aby sme i my takto nepochodili so židovskou mocou. Keď ju stále len chováme a nad mieru podporujeme, veľmi silnou bude, sožere nás.

Krešťania, kupujte len u krešťanov!

Toto je heslo praktického, v skutkoch javiaceho sa krešťanstva.

Toto hlásajte všade, s týmto povzbudzujte každého.

Pokiaľ kresťanská spoločnosť nez múdrie a dľa tohto spomenutého hesla konať nebude, potiaľ je jej budúcnosť neistá, ba i zúfaloľivá.

POLITICKÉ CHÝRY.

Návšteva nemeckého cisára Vilhelma II.

Príchod nemeckého cisára ku nám je mnohoznačný, každý len o ňom rozpráva. My si ctíme nemeckého cisára ako hosťa Jeho Veličenstva nášho kráľa, avšak nepochopujeme, prečo by sme s touto návštevou oproti Rusku demonštrovať mali, pretože zrejme vec je, že nemecký cisár následkom návštevy predsedu francúzskej republiky u ruského cára, prijal najprv návštevu talianskeho kráľa Humberta a teraz on sám prišiel ku nám na uhorské vojenské cvičby. Cieľ tohto sa veľmi prehľadnúť dá. A veru keď sa Nemecko do vojny zapletie s Francúzkom alebo Ruskom, od nás by to veľkou chybou bolo, zase do klepca vojsť ako pred 36 rokmi, kedy uhorský baka a husár svoje kosti v Schleswig-Holsteine nechali aby si Prusko túto zem pripojiť mohlo. Opakujeme ešte raz, že nemeckého cisára ctíme ako hosťa, avšak úlohou Rakúsko-Uhorska je, aby bol pokoj udržaný a aby sa vojenské útraty zmenšili, pretože náš ľud už nevládza toľké tarchy znášať, nie to ešte, keď mu ich zvýšia, následkom čoho potom musí preč utekať do Ameriky a tam svoj chlieb v cudzine dorábať. Vojny nikomu netreba, ľud si žiada a chce mať pokoj, lebo časy sú ťažké, úroda zlá a tarchy, dane veľké.

Socialistický kongress (sjazd) bol vydržiavaný 10. t. m. v Ceglédi. Hovorilo sa tam všeličo o biedach a núdzach malého remeselníka, ale veru takou cestou a spôsobom, ako túto veľznačnú otázku ľuštíť chcú, to bude len na škodu a nie ošoh patričným malým remeselníkom. Musíme totižto vedieť, že socialisti by radi na celom svete také poriadky uviesť, ktoré sa s ľudským rozumom a životom nesrovnávajú. Im Boh nenie nič, viery, náboženstva neznejú, kňazov tupia-hania, majetok je dľa nich krádež, človek len zver bez duše, ktorý bez rozmyšľania všetko tak robí ako na príklad kôň, ktorého vozit naučia. Lásku, obetivosť, predstavenstvo nechcú znať, im je celé človečenstvo také ako jedna veľiká črieda hoväd, ktoré bez cieľu žijú a jestvujú. Dalej rečnili — ako obyčajne — o všeobecnom volebnom práve, o politike a druhých známich otázkach. Pravda vodcovia majú z toho dobrý ošoh, čo ľud takto búra a huckajú a ľud nevzdelaný sedá im na lep. Oni žijú ako páni z grošov ľudu, a ľud trpi pre ných hlad. Na toto remeslo sú najviac židia súci, lebo tí radi takýmto ľahkým spôsobom žijú a sa vydžajú. Keby sa oni radšej o to starali, čo bude ľud jest a jako by sa mu v jeho biede pomocť mohlo, a nie o politiku, lebo s politiky ľud nevyžije, ani nič nezje a nevypije. Nuž ale jako sa budú o blahobyť ľudu starať, keď oni nechcú znať nesmrtnosť duše, obetivosť, krešťanstvo, Boha a všetko čo s tým súvisí? Preto nedajte sa takýmto darebákom a neznejbohom nikdy klamať!

Rakúsky snem (reichsrath) bude mať 22. sept. svoje zasadnutie po letnej prestávke a odročení svojich predošlých zasadnutí. Nespokojnosť pre jazykové nariadenie u židovsko-liberálnych nemeckých Rakúšanoch vždy sa šíri, avšak niet obavy pred týmato nestydatými gšeftármi a vlastizradcomi. Ministerpredseda gróf Badeni osvedčil na zasadnutí snemových stránok, že on s väčšinou držať bude a že upotrebí v čas prípadu a potreby i zákonité prostriedky proti bezzákonnému a nesvedomitému huckaniu a rozbroju rakúskych nemeckých liberálov a jejich menšiny židovsko-liberálnej, penevác títo páni tak ďaleko idú, že by už i Rakúsko k Prusku pripojiť a svojho panovníka i vlast zradit' chceli. Či je to nie podlosť a nízka hnusoba takéto počínanie? A keby sa tu o vec nezákonnú jednalo, ale veď jazykové nariadenie nikomu neškodí a slovanským národom Rakúsku len jejich staré právo dáva. Ale liberáli sú takí: mne všetko a tebe — ništ. Poznáme ich dobre. Nemusíme ich do Rakúska ísť hľadať, dost ich máme aj doma. Ale veď sa to len kedysi zmení; pravda zvíťazíť musí.

Vojna Španielov na ostrove Kube a Havanne ktorá už vyše roka trvá, neberie žiadneho konca. Stále sa bijú tamejšie kmeny so Španielmi, ktorí by ich radi podmaniť, avšak títo chujú žit' svobodno a neodvisle od Španielska. Ako zdefuju ztadiaľ, min. a tento mesiac bolo viac sráok medzi bojujúcimi stránkami. Indiani vydobili jednu pevnosť a viacerých španielskych vojakov do zajatia vzali. Nuž s touto vojnou bude podistým tak, že nevyhrá ani Španiel ani tamejšie kmeny si svobody nevydobijú, ale súsed, Americké Spojené Štáty budú mať z toho osov, ktoré si razom kolonie Španielska ku svojej zeme pripoja. Tak to býva; kde sa dvaja bijú, tretí sa raduje a koristi berie.

Vzbúrenie proti Angličanom v Indii v Azii stále sa šíri a jako vidno Anglicko to nebude vstave tak ľahko udusiť, lebo sa veľmi ehystá, už viac vojerského ozbrojenia a vojakov ta na loďach poslalo, teda zamyšľa na veľkú bitku. A veru tam to dlho trvať bude, lebo sa to razom v jednom bitke neodbaví, penevác je tam viacej menších-väčších kmenov, ktoré osobite budú Angličanov napádať.

Slávnostná poklona.

Slávnostná poklona, ktorú kresťanský svet Pánu Kristu konať má koncom bežiaceho a počiatkom XX. storočia, už bola v kresťanských časopisoch vysvetlená. Kristus Pán behom 19 stoliet zachránil — navzdor tých najukrutnejších útokov — kresťanstvo k hmotnému i duchovnému blahu celého sveta, zaslúži tedy, aby sme mu koncom 19. storočia vďaky a poklonu konali. — Ale jako?

Spojenou modlitbou a dobrými skutkami všetky národy nech prosia od Boha povýšenie cirkve a pokoj sveta.

Milodarmi, bárs i s tými najmenšími, ktoré sv. Otcovi rímskému obetujeme, dokážme, že nám záleží na tom, v akom stave sa nachádza námestník Krista Pána.

Podporovať sa majú púty do Rímu, kde pútnici na hrobe sv. Petra budú prosit' Boha o milosrdenstvo.

Aby ale srdcia všetkých kresťanských národov spojiť sme mohli, prosme prebl. Pannu Mariu o pomoc. A z tejto príčiny od 8. sept. r. 1897. až do 16. júla r. 1898. súčasniť sa môžu veriaci duchovného pútu lourdskeho. Lourd je posvätené miesto, Lourd je miesto milosti, Lourd nás naučí, jako máme byť veľkodušní v dobrom príklade a v almužnej; Lourd nám poskytne tú silu, aby sme sa všetci spoli v činení poklony nášmu Spasiteľu.

Tento duchovný pút lourdský ale z toho pozostáva, že v duchu a srdci pripojíme sa s modlitbami k tým pútnikom zbožným, ktorí v skutku bežia k tej jaskyni svätej; konajme troj- alebo deväťdňovú duševnú pobožnosť, behom ktorej vrúčne sa modlíme sv. Ruženec, aby Panna Maria vyrodovovala nám odpustenie hriechov, splnenie našich zbožných vzdychov. Pritom pomodlime sa každý deň následovnú modlitbu, ku ktorej sú 100 dňové odpustky pripojené:

Popraj, láskavý Bože, skrze prímluvu nepoškrvneného počatej P. Marie, aby sme koncom tohoto storočia slzami kajúcnosti smyť mohli množstvo svojich hriechov; nastaf majúce storočie ale aby sme tak započaf v stave boli, že by každý okamyh jeho venovaný bol sláve mena Tvojho a kráľovstva Pána Ježiša Krista, k službe ktorého nech sa spoja všetky národy v pravej viere a dokonálej láske.

Mimo toho ešte i milodary, ktoré tiež čo obeta k tomu duchovnému pútu patria, sú tak nízke, že ich obetovať môžu aj tí najchudobnejší ctítelia prebl. P. Marie. Potrebný milodar najmenší pozostáva len z 10 halierov. Tieto milodary obratia sa na sväté veci a pobožnosti, to ale, čo zvýši, odevzdá sa námestníkovi Pána Ježiša, čo dôkaz našej poklony k Spasiteľu nášmu. Milodary poslať a odovzdať sa môžu pánovi: dr. Simon Való, pápežský komorník, Budapest, IV. Központi papnevelde; Slováci ale poslať a odovzdať ich môžu Jozefovi Janda, kaplánovi, Budapest, VIII. Maria-Tereziatér 2.

Kto sa podrobí týmto podmienkam duchovného pútu, ten dostane na pamiatku obráštiek a modlitbu; potom v lourdskej jaskyni a basilike, ba i v chráme sv. Ruženca každodenne konajú sa zaňho verejné modlitby. — Potom 100 svätých omší sa odslúži na ten úmysel, aby členovia tohoto duchovného pútu splnenie svojich prosieb skrze prímluvu prebl. Panny Marie obsiahli. — 100 sv. omší sa odslúži za duše v očisti. — Verejne a slávne

odporúčať sa budú medzi verejnou pobožnosťou prebl. Marii do ochrany všetci takíto duchovne putujúci i stými živými a mrtvými, ktorých oni naznačiť nechali; Panne Marii ale pri tej príležitosti obetovať sa bude zlaté srdco.

Čoho sa najviac boja?

Kto má čisté svedomie, ten krome Boha nikoho sa nebojí. Spokojno kladie unavené údy svoje večer na odpočinok, a ráno s veselou myslou vstáva ku dennej svojej práci. Pozdvihne myseľ a dušu svoju hore k nebesiam, pýta požehnanie Božského na prácu svoju a s úplným odovzdaním sa do vôle Všemohúceho, veselo, spokojno hľadí do budúcnosti. Nikomu nezávidí, urážky milerád odpúšťa, cudzieho nič nežiada a uspokojí sa s tým, čo mu Hospodin udelil.

Blažený to človek, ktorého svedomie v takomto spokojnom, bohumilom stave sa nachádza. Blažený je preto, pretože ani šťastie ani nešťastie nezkláti skalopevnú myseľ jeho, dôverujúcu v Bohu a Stvoriteľa svojom. Takúto dôveru, takúto silu ducha, nikdy sa neklátiacu, len ten človek môže obsiahnuť, ktorý má pevnú vieru, nádej a uprimnú lásku oproti Bohu a oproti učeniu Božskému.

Keď rozhlíadame sa po terajšom politickom svete, na miesto spokojnosti, tú najväčšiu rozorvanosť a nespokojnosť spatríme. Niet takrečeno krajiny, niet štátu, v ktorom neozýval by sa silný, ohromný hlas nespokojných tisícov, ba miliónov. Nikdy nerachotil tak ešte hrom všeobecnej nespokojnosti, áno rozhorčenosti, ako ku koncu tohoto 19-ho stolia, ktoré tak pyšne vystatuje sa so vzdelanosťou svojou. Od Východu až na Západ šľahá blesk nespokojnosti a strašným svetlom svojim osvetľuje nielen chatrče a biedne byty ujarmených bedárov, lež i paláce a pyšné budovy nadutých boháčov.

Boháčia v prepychu svojom nie sú spokojní, bárs oplývajú všetkým, čo ich náruživosť a telo žiada. Bárs telo ich všetko má až do ošklivého prenasýtenia, duša ich hučí od prázdnoty, ako sud, v ktorom niet žiadnej tekutiny. Bárs telo ich ťažké je od zlata, duša ich predsa každým slabým vetrikom nezdaru zklátená býva, a nemajúc viery a nádeje v Boha, nemôže pozdvihnúť sa k hviezdnatému nebu, lež prv-neskôr pohrúži sa do prachu a blata, ako list víchricou odtrhnutý od stromu.

Práve tú istú nespokojnosť vidíme i pri nižších triedach terajšieho človečenstva. Tým väčšia je rozhorčenosť týchto nižších vrstiev, pretože s boháčmi nemôžu rovným krokom kráčať, nemôžu telesné žiadosti svoje uspokojiť tak, ako to u vyšších a bohatších ľuďoch vidia. Prestalo dôverovanie v Boha medzi nižšími triedami, preto prestala i spokojnosť a trpezlivosť týchto bedárov, ktorí za príkladom bohazpustlých boháčov hľadajú si nebo a raj učiť už tu na zemi.

Ochladlo náboženstvo, ochladla i spokojnosť mysle. Štáty a krajiny za dobré uznávajú i bezkonfessionálnosť (beznáboženstvo), niet potom divu, že tisíce, milióny bedárov hľadajú si chuťky svoje nasýtiť i takým spôsobom, ktorý protivia sa i Božským i ľudským zákonom. Keď zákon dovolí žiť i bez náboženstva, nuž oprobujme i to, — takto myslia si bedári, asnaď ľahšie najdeme raj tu na zemi, keď na Boha ani nepomyšlíme a vystúpime z cirkve, aby sme ničím neboli ani len upomínaní, že jesto i druhý život, kde duša žiť má na veky. Takto potom vystupujú z cirkve svojej tou bránou, ktorú im zákon beznáboženstva do korian otvára. Takto potom zázračne rastie tábor socialistov, anarchistov, neznajúcich ani Boha, ani vlasti. Takto plní sa slovo Písma, že: „*niet pokoja pre bezbožných!*“

I vo vlasti našej strašným počtom vystupujú z cirkve svojej menovite kalvíni. Preto ponosovali sa zase najnovšie kalvínski kňazia v zasadnutí svojom horno-baraňanskom, že zákon beznáboženstva ohromnú zkázu zapríčinil náboženstvu kalvínskemu. Teraz už nahliadajú páni kalvíni, že len sebe jamu kopali, keď tie nešťastné cirkevno-politické návrhy ochotno prijali a podporovali, mysliac si, že Cirkvi katolíckej smrteľnú ranu s nimi zavolajú. Teraz zbroj ich nazpät vybuchil a len ich samých pokaličil.

Vzdor smutným týmto zkusenosťam, predsa najdu sa ešte jednotliví „opravdoví“ kresťania, ktorí tie nové cirkevno-politické zákony za blahonosné vytrubujú. Daro ohlásil sa teraz sbor kalvínskych kňazov pod predsedníctvom Szilágyiho, predsedu snemovne, daro poukázal na škodlivosť zákona bezkonfessionálnosti (beznáboženstva), daro vypovedali kalvíni, že ani zvonit ani pochovávať cirkevne nebudú tých, čo z cirkve vystúpili; toto všetko je daromné, lebo dobre platení „opravdoví“ kresťania predsa len to budú vždy trúbit, že ľud žiadal si tie nové zákony a že len „*satani*“ a „*pobesnení psohlavci*“ Indovej strany búria vraj proti tým zákonom. Nuž či i kalvínski kňazia zostanú „*psohlavcami*“ a „*pohrabnými kavkami*“, keď teraz zase ponosovali sa na zkázu, tým novým poriadkom zapríčinenu?

Zvedaví sme, či i tým kalvínskym kňazom vynadajú do „*satánov*“, „*pobesnených psohlavcov*“, do „*tlupy nesvedomcov*“, do „*pohrabných kaviek*“, tak ako nám nadali v liberálnych novinách svojich tí páni „opravdoví“ kresťania. Oni vždy lamentujú, že my roztrusujeme nesvornosť, že len toho považujeme za bližného, kto je na ľudovej strane, že len liberáli majú opravdovú lásku k bližnému a nerobia vraj rozdiel medzi osobami. No pekná to láska, ktorá opravdovú kresťanskú cnosť svoju s tým preukazuje, keď nám nadáva do „*satánov*“, „*pobesnených psohlavcov* atď.“

Veru, veru páni liberáli musia sa veľmi báť ľudovej strany, keď jej ustavične oškľivo nadávajú. Musia mať nespokojné svedomie, keď všade regimenty

žandárov posielajú, kde shromaždenie chce mať ľudovú stranu, ako sa to teraz 5-ho sept. v Kys.-Novom meste dokázalo. Vždy vypisujú, že ľudová strana už upáda, a predsa vždy besnejšie ju napádajú. Veď keď upáda, nechajte ju, nech upadne celkom, nepotrebuje jej nadávať, že je ona „čertovo dielo“ a „tlupa nesvedomcov“. Keď je taká slabá, neposielajte na ňu žandárov, veď je to nesmysel a haňba na takú slabú stranu vždy hory bodákov posieľať. x.

Stastlivú cestu!

Začiatkom tohto mesiaca vydržovali židia kongress (sjazd) v Bazeli vo Švajcku. Podivnou vecou je, že naše novinky, ktoré sa s bársakým malým, nič neznačiacim kongressom, trebárs sa tenže i v cudzozemsku vydržia, zaoberať, o ňom celé strany a dlhé zprávy uverejšňovať zvykly, teraz o židovskom kongressy takrečeno bez slova zostaly, ako keby sa ani nebol vydržoval.

Čo tomu na príčine byť môže?

Ťažko sa mýlim, keď príčinu tohto mlčania v ťom hľadám, že novinkárstvo je u nás skoro celkom v židovských rukách. Nuž a bazelský židovský kongress sa práve ohľadom takej veci zišiel, ktorá je nášmu (bodaj by nebolo naše!) uhorskému židovstvu vonkoncom nepáči.

Boli sme už raz v „Kreštanovi“ spomenuli, že vo Viedni vyšla jedna knižka, ktorej nápis je: „Židovský štát. Pokus k modernému rozlúšteniu židovskej otázky. Písal: dr. Teodor Herzl.“

Táto knižka žiada postavenie, poľažne zaujatie jedného nového židovského štátu. A tento štát by bol dľa návrhu Herzla starodávne hniezdo židovstva, Palestína.

Zástupcovia židovského národného pohybu už aj vypočítali, že asi koľko peňazí by stála táto prastará židovská vlasť: čosi tisíc millionov zl. Čože je to pre tak bohatých židov, keby ju naozaj zakúpil chceli? bagatel, maličkosť.

Avšak práve tuto väzí chyba.

Medzi židovstvom ledvy najdeme jedného dvoch ideálnych izraelitov, ktorý sa oduševňujú za túto prastarú vlasť. Medzi uhorskými židmi ale nenajdeš ani jedného, čo by s radosťou vandroval na chotár zaslúbenej zeme.

Teraz to už i naši ctení čitatelia pochopí vedia, prečo táto veľká mlčanlivosť o židovskom búzelskom kongresse zo stránky uhorského časopisectva.

Uhorskí židia si veru nijako nežiadajú vystehovať sa zo svojho raja zemského. Veď

čiaz je u nás sláva a moc, jestli nie židovstva? Vláda sa ani len hnúť nevie bez podpory peňažných kráľov. Židov zastáva zákon, jejich je tlač, — oni píšu katolíckému obecnstvu ešte i o autonómie. Zdvorilá vláda pre jejich vôľu vypovedá z Uhorska rakúske antisemitické (protižidovské) novinky. Zemanstvo, barónstvo oni dostávajú. Im prináleží hlavné a sídelné mesto krajiny, pomaly oni budú výlučnými pánmi tejto zeme, našej vlasti, a my len jejich sluhovia, poddaní.

A prečo by mali ísť do starej Palestíny, krvou jejich praotcov zmáčanaj zeme? Kde je dobre, tam je vlasť, hovorí latinské porekadlo. A uhorským židom v Uhorsku je nie len dobre, ale najlepšie, teda nemajú príčiny proti tomuto porekadlu konať.

Tento bazelský židovský kongress zostane celkom bezvýsledný, a sice ešte i vtedy, keby v celej Europe prenasledovanie židov vypuklo. Veď takéto prípady už neraz byly, a predsa sa nás držia, ani voda brehu, — pravda, keď im je pri nás dobre.

Hlavní vodcovia a činitelia tohto židovského národného pohybu Teodor Herzl a Max Nordau nikdy ani len zďaleka nedôjdú svojho cieľu, pretože oni do povahy a počtu neberú charakter (ráz) svojho rodu.

Žid nemá vlasti, ale ani mu jej netreba. Jestli má výhľad na rebach, vtedy je žid dnes Francúzom, zajtra Nemcom, pozajtru Angličanom, Slavianom, alebo kriklunom Maďarom.

Hlavnou vecou je rebach. Vlastenectvo, česť, blahobyť ľudu a národa, to sú sprosté, hlúpe pochopy, s ktorými sa neni hodno zaoberať a na ne myslieť: myslí si žid!

Druhou prirodzenou vlastnosťou žida je: využívanie a koristenie druhých ľudí. Sú isté rastliny, ktoré svoj život len zo životnej šťavy druhých udržajú, ktoré bez druhých rastlín, stromov, hynú a padajú. Takito sú i židia. Zo svojej práce, sily; namáhania nikdy nežili, ani nežijú, ale na druhého práci, sile a namáhaní žijú. Či ste videli žida v potu tvári pracovať, ťažkú robotu robiť, alebo keď aj dačo ťažšie robí, či on z tej práce duševný pokoj, rozkoš má, ako na pr. kreštanovia? Nie; on to len preto čini, lebo by ináč zhynul, avšak jeho duša namáhavej, počestnej práce neteší sa.

Židovský národ, ktorý je na všetky strany sveta rozsypaný, len na strome druhých národov žije, tých životnú šťavu ssaje a tak sa udržia. A práve pre túto vlastnosť nový štát utvoriť nemôže, ale ani nechce. Veľkú pravdu povedal Herder protestantský učenec s nasledujúcim osvedčením: *Vyvolený národ*

Boha je parazitná (z druhého žijúca) rastlina na korene druhých národov, je skoro na celý okršlek zeme rozprestretý národ gšeftárov, ktorý nikdy netúži za vlasťou.

Takto hovoril protestantský Herder. A mal úplnú pravdu. Židom netreba osobitný štát, lebo oni o sebe a v sebe žiť nemôžu, oni sa živia z druhých.

Teda darmo sa židia dotazujú o bazelskej porade. *Židovský štát je márny sen.* Kresťanské národy by vskutku radi videli vystehovanie sa židovstva so všetkou jeho bagážou, avšak židia večití nepriatelia kresťanstva, túto radosť nám nikdy neurobia. A veru by sme im z úprimného srdca nie len povďační boli a šťastlivú cestu priali, ale ich ešte i na hranice zdarma vyviezli a tiež i cestovné útraty za hranicou až do Palestiny im zaplatili — naťoľko ich radi pri sebe máme.

Valné shromaždenie horňo - uhorského vzdelávajúceho spolku v Skalici.

Dňa 12. septembra odbývalo sa valné shromaždenie horňouhorského vzdelávajúceho spolku v Skalici pri veľkom účasti občanstva horných stolíc. Zasadnutie otvoril a vynikajúcu reč povedal na tomto shromaždení gróf Štefan *Károlyi*, ktorý veľmi ostré a tuhé nápady učinil na terajšiu vládu vo svojej reči. Medzi iným hovorí, že liberálna vláda behom 30 rokov všetku moc ku sebe vzala. Právo samosprávy nevidieť u nás teraz nikde, ani v stolici, ani v obciach. Všetko právo do svojej moci zobrali a občanov ujamili. A aby im v ceste nič nestálo, ešte i nútiači silu zákona zoslabili a zničili. Štát má teraz všetko v rukách, vzal občanom právo dorábania soli, liehu, tabaku, s poštou, s telegrafom, so železnicami, so zlatými a striebornými baniami, s fabrikami, s horami s poľným hospodárstvom svojim a zhabaním cirkevných majetkov hatí svobodný vývin občanov a asi 400 tisíc vzdelaných úradníkov, teda polovičku volebné právo majúcich občanov si pre seba zaviazal, z čoho nasleduje, že toto vedie k štátnemu socializmu, kde je jednotlivý občan vo svojom osobitnom blahobyte a a podmienkach tohože od štátu odvislý. Keď k tomu vezmeme — hovoril ďalej — že snem vláda volí, snemovňu veľmožov doplňuje a rozmnožuje s novými magnátmi, svojim púvrčencom dáva masťné úrady, direktorstva, banky, biskupov ona vymenúva, nad cirkvami hlavný dozor vedie, keď toto všetko do pohavy vezmeme, smelo môžeme povedať, že väčšiu a neobmedzenejšiu moc a právo občianske ani ruský cár nemá, ako uhorská vláda.

Jeho reč bola s oduševnenými poľeskami prijatá. Obed bol pre 200 osôb zhotovený v miestnosti gymnasia. Na kniežaprimaša Vaszaryho poslal výbor

pozdravujúci telegram do Pannonhalmi. Na vlast, na kráľa, na predstavenstvo spolku viac zdravíc bolo vyneseno. — Prítomní liberálni korteši a sluhovia terajšej židovsko-liberálnej vlády sa cez celý čas veľmi zle cítili, ba skoro že nejakú demonštráciu neurobili. Hja, tak je to, keď sa komu pravda do očí povie. Musilo ich to čertovsky mrzeť takáto lekcia. Ten im veru dobre povedal, to za klobúk nevystřčia, ale sa i hnevajú už na neho všetky liberálno-židovské časopisy, avšak opozicionálne novinky všetky mu stránku chytily a s rečou grófa *Károlyiho* súhlasia. Zišlo sa Vám to liberáli, a ešte viacej by sa Vám toho môhlo a malo zísť, lebo ste to zaslúžili s vašimi poriadkami a s vašou liberálno-židovskou svobodou!

Dobry príklad.

Z Dolnej Lehotky z Oravy nám píšu: Máme tu dve krčmy. Ale čože, keď ratolesť tej hnusnej opilosti už vysichá z nich a včul ratolesť striezlivosti rozkvitá, to jest taká ratolesť, že po tej chýrnej dolňo-kubinskej ablegátskej voľbe sme si založili jeden spolok striezlivosti, čili daj pokoj opilosti. To je v takom poriadku, že jest jeden predseda a každý má jednu knižocku v ktorej je zaviazaný pod 5 zlatovou pokutou, a k tomu každý mesiac skladáme prinajmenej 20 krov a dávame do šparkasi. Nuž toho sa už dosť hodne uzháňalo, a teraz ktorý sa previnil sľubu, i pokutu i tie príspevky čo vkladal, patria nám, čo sa pevne držíme sľubu. Veru bohužiaľ skoro polovica je tých nesvedomitých odpadelcov, ba čo, ešte sa jeden taký našiel, čo sa z jeho papule opovážil vypovedať, že sa radšej Pánaboha odrečie, nežli pálenky. Nejdem mu ani mena opísať, veď sa to vždycky medzi zdravými stromami jeden zhnitý najde.

Sľáva vám vytrvanlivým spolubratom, veď nám príde termín roku na Vš. Bož. Svätých, čo si pevnejšie potvrdíme náš milý spolok, a úfam, že sa ešte zväčší.

Sľáva aj vám susednej obci Bzinčania, čo ste pod holým nebom sľub skladali! Len sa pevne držte, bo veď je to odplata pred Bohom. A tak žime v braterskej láske; len tak vyženieme psotu z našich domov a ukážeme jej cestu do krčiem. Teraz radím do každého mesta, dediny takéto spolky.

Štefan Jančo-Čulek.

Nemecký cisár v Uhorsku.

Silný a mladý panovník veľkej nemeckej ríše Vilhelm II. 12. t. m. tojest v nedelu popoludní o 3¹/₂ hodine dorazil do Taty, kde bol od nášho kráľa veľmi srdečne vítaný. Tento príchod nemeckého cisára má veľký politický význam, pretože ujistuje nás o tom, že naša krajina spolu i s druhými priateľskými krajinami chcú udržať mier a s tým blahobyt národa. — Náš kráľ v Tate čakal na nemeckého cisára Vilhelma II. — Ráno o 7. hodine bol na tichej malej sv. omši v domácej kaplake Piaristov, s ným boli spolu i kr. kniežata Jozef, Rainer a Eugen, taktiež minister honvédstva, br. Géza Fehérváry, minister spoločného vojska Krieghammer a druhé vojenské a civilné popredné osobnosti. Náš kráľ pod celou sv. omšou klačal. Po sv. omši sa pýtal, či je kostol pre žiakov, na čo odpovedal prior Piaristov, že áno.

Po službách božích išiel náš kráľ so svojim vojenským sprievodom na svoj byt, kde potom ráňajkoval.

Po obedu bol dobročinný bazár na podporu povodňou oškodených komarňanských obyvateľov. Kráľ dal 500 zl. na podporu povodňou oškodených.

O 3¹/₂ popoludní dorazil nemecký cisár, ktorého na stanici náš kráľ i so svojim sprievodom očakával. Vystúpiac z vagóna, nemecký cisár sa bozkal s naším kráľom zprava-zľava. Na to náš kráľ pozdravil radom zostupujúci jeho sprievod, počím nemecký cisár s kráľ. kniežatoma ruky si podali.

Vsádznúc si do kočov obydvaja panovníci ubáňali do mesta Taty, na ceste ich veľké zástupy s oduševnením vítaly, im éľjenovali, kvety na cestu sypaly, až dorazili pred starý kaštieľ skvele ozdobený, kde ich sprevádzajúce banderium so dvoch strán obkľúčilo.

V kaštieli sa usádznúc, náš kráľ nem. cisára v jeho byte navštívil, kde za dlhší čas spolu boli a sa shovárali. Nemecký cisár navštívil potom kr. kniežata, pretože ich ale doma nebolo, nechal u ných svoju vizitkartu.

O štvrt hodiny na koči vyšiel von z kaštiela nemecký cisár, vidiek si obzierať, a navratiac sa zpiatky navštívil grótku F. antišovú Eszterházyho. O 1¹/₂ už celý park bol osvetlený, kedy nasledovala večera v jednom skvestne vystrojenom šiatri. Na obedu dvoch panovníkov boli prítomné všetky popredné vojenské osoby i svetskí veľmoži, bolo pre 70 osôb prestreto. Cez večeru hrala vojenská muzika hudobnú pieseň, ktorú Vilhelm II. sám zhotovil, Sang on Aegir zvaný.

Po večeri vyšli dva panovníci na priestor pred parkom a potom po krátkom rozhovore utiahli sa na pokoj.

13. t. m. započaly sa na okolí Taty vojenské cvičenia, manévry. Nepriateľ dnes prišiel až po Tatu a nepriateľské vojska sa pred očima Vilhelma II. s celou silou srazily a porážku utrpelo piate vojenné teleso. Knieža Lobkovitz cez noc ďaleko odohňal

vojakov kráľ. kniežata *Fridricha*. Pri cvičení bolo trochu i zmätok vídať, čo sa nemilo dotklo oboch panovníkov.

Panovníci po cvičení o dvoch hodinách išli k obedu, ktorý im po učenom dlhom jazdení znamenite chutňal. Náš kráľ jazdil skoro úplných 7 hodín v jednom kuse.

Po obedu bola poľovačka s dobrým výsledkom. Večer bolo člnkovanie pri osvetlení jazera na počtu nemeckého cisára.

Tento deň sa pri cvičení žiadneho väčšieho nešťastia neprihodilo, dvaja-traja vojáci zamdleli, ale tých hneď odvieďli.

14. sept. pokračovali ďalej vo vojenských cvičeniach a tento deň sa podarilo včera porazenému vojsku kráľ. kniežata *Fridricha* utrpenú štrbinu vyhladiť; Rudolf *Lobkovitz*, veliteľ 4. budapešianskeho vojenného telesa dal sa ra útek so svojim vojskom pred honvédstvom kráľ. kniežata *Fridricha*. Nových 24 rychlopáľiacich kanonov výborne preukázalo svoju upotrebnosť. Panovníci vyšli ráno o 7. a boli na cvičení do 12. hodiny. Nemecký cisár dnes chváľtebne sa vyslovil o vojsku. Náš kráľ bol na jednu nohu na zem s kona spadol, avšak sa mu nič nebezpečného nestalo. — O 2 hodinách popoludní bola ranjšia zákuska (*Gabelfrüštuh*) v kaštieli grófa *Eszterházyho* kde nemecký cisár 1000 zl. dal na dobročinný bazár. Po obedu bola poľovačka, ku ktorej si nemecký cisár za 12 zl. polročnú poľovnú kartu vymenil. O ôsmej hodine večer po poľovačke sa s naším kráľom za dlhší čas rozprával, pri dobrom víne a muzike večer ztrávil a konečne šli obydvaja na nočný odpočinok.

15. sept. bolo ostatné vojenské cvičenie, po ktorom o 4. hodine išiel náš kráľ na osobitnom vlaku do Moháču a za ným o 15 minút neskôr nemecký cisár. Cudzozemskí vojenský zastupitelia tiež odcestovali preč.

Cez nasledujúce dni budú sa poľovačky vydržiať na statku kr. kniežata *Fridricha* v baraňanskej stolici až do 19. t. m.

Ako sme už v minulom čísle písali, nemecký cisár po vojenských cvičeniach a poľovačkách príde 20. t. m. rano do Budapešti a tu ostane do večera 21. sept. Budú ho veľmi slávne vítať, hlavné mesto určilo na toto vítanie 60.000 zl. K obyvateľom budapešianskym mestská rada poslala vyzvanie, aby v deň príchodu nemeck. cisára kade sa poveze, obloky osvetlili, zástavami domy ozdobili. Hlavné mesto Budapešť bude utešene vyzerat v deň príchodu Vilhelma II. Po uliciach bude premávka zakázaná i priechod cez reťazový most. Triumfálne brány sú veľmi pekne ozdobené. Na námestí Franca Jozefa bude postavená socha Hungárie, ako drží veniec nad dvoma panovníkmi. Nemecký cisár si obzre večer osvetlené mesto, pôjde do opery (hudobná hra) na prednášku. V útorok si priemyselny muzeum obzre, kde ho minister *Wlassics* sprevádzat bude. 21. sept. večer o 10¹/₂ odcestuje preč.

Štefan Rakovszky

zpod tlačovej pravoty oslobodený.

Známo je naším cteným čitateľom, že porotný súd prešporskej kr. súdnej stolice Štefana Rakovszkého vyslanca ľudovej strany pre článok „Affendakiss in der Politik“ menovaný a v „Pressburger Tagblatte“ uverejnený za vinného uznal a na 3-mesačné väzenie a 500 zl. peňažitej pokuty odsúdil. Tlačovú pravotu zaviedol proti nemu prešporský kráľ. fiškál v zastúpení Juliusa Szalavszkého, známeho to hlavného župána stolice prešporskej, ktorého on údajne v svojom článku menovanom na česť urazil. — Rakovszky hneď ako mu žalobu doručili, zadal apeláciu, že on ten článok nemecký nepísal, ani preložiť nedovolil, že jeho majú pred budapeštianskym súdom súdiť, že ho nemôžu bez dovolenia snemovne pred súd volať a že kráľ. fiškál nemal právo v mene Szalavszkého zažalovať ho. Ale darmo; snemovna ho vydala, prešporský porotný súd za vinného uznal a spolu i s redaktorom „Pressburger Tagblattu“ odsúdil. Proti tomuto výroku odsudzujúcemu zadali obydvaja odsúdení appelláciu ku kráľ. Kurie a táto po tieto dni vyniesla výrok, dľa ktorého donesený prvý výrok so všetkými predbežnosťami srušila a pod jedným vyslovila, že ďalšiemu pokračovaniu niet miesta. Kráľ. Kuria svoj výrok s tým odôvodňuje, že štátny zástupca nemal právo Rakovského z úradu a v mene Szalavszkého žalovať, pokiaľ táto vec bola osobnou vecou Szalavszkého.

Nuž hľa, takéto sú u nás súdy! Čože tento výrok znamená? to, že sa do osobitnej veci Szalavszkého štátny zástupca proti zákonu zamiešal a ta účinkoval, že Rakovského pri prvej inštancii odsúdili. — „Alkotmány“ píše ohľadom tohto výroku, že s týmto výrokom je zadosťučineno nie len Rakovského nevinnosti, ale i surovo potlačenému zákonnému poriadku. S týmto výrokom je veľmi posvieteno na protizákonné pokračovanie štátneho fiškálstva, snemovej liberálnej väčšiny Bánffyho, na súdenie prešporskej kráľ. sedrie a porotného súdu, ktoré namiesto toho, čoby dľa zákona bezstránne každého zastávať mali, dovoľia si takéto protizákonné kúsky, ktoré by si ani administratívny súd hlavného župána Szalavszkého nedovolil.

Hlas lásky.

*Hori moje srdco, hori s láskou celé,
za Krista, za vieru, za jej sväté ciele;
všetko čo mám vďačne obetujem za ňu,
brániť si ju budem, keď ju kde napadnú.*

*Snáď nepriateľ divý, ten by ma premohol,
abych ju zanechal, nedal na ňu pozor?
O nie! Darma všetko; darmo sa namáha!
Mňa nikdy nezničí besnosť jeho divá!*

*Smelo, verne, bystro budem vždy bojovať,
v ucte držať, vážiť, ctiť si tú milú mať,
ktorá ma prijala do svojeho lôna,
a z mňa vychovala kresťanského syna.*

*Prikazy jej sú mi lásky plné slová,
s nimi všetky dievky krásne vychováva.
Sviatosťi sú mi však ten najdrahší poklad,
za ktoré keď treba, chcem aj život môj dať!*

*Kristus ich založil; z Kristovej sú moci,
pramene sviatosťi, pramene pomoci.
Ach kto by ich môhol od seba odhodit?
Kto by si pretrhnul jejich nebeskú nit?!*

*A keď diabel besný zlých ľudí podväbi,
pro nim so zlostou bojovali aby,
vtedy ja povstanem sta najsmelší víťaz,
budem si ju brániť, ako horlivý kňaz!*

*Hodnosť, vážnosť, meno, všetko dám ja za ňu;
nech bár aj bohatstvo a aj sláva zhiňu!
Lebo srdco moje hori s láskou celé
za Krista, za vieru, za jej sväté ciele!*

Jankovský.

Vyzvanie.

Od 1. októbra začína sa nové predplatenie na „Krešťan“-a. Predplatná cena je na celý rok 2 zl., na polroka 1 zl., na štvrtroka 60 kr.

Úctive prosíme našich ctených odberateľov, ktorí predplatnú cenu na minulý a tento rok ešte neposlali, ráčili by to čím skorej urobiť; žiaľbohu jest mnoho tisíc takých ľudí na Horniakov, ktorí veľmi radi dajú si poslať „Kreštan“-a, ale s predplatnou cenou z roka na rok dlžní zostanú; týchto musíme v budúcnosti menovite v našom časopise vyzvať, aby svojej povinnosti zadostučinili.

Redakcia a vydavateľstvo „Kreštan“-a.

Dar kráľa pre vyhorencov. Jeho Veličenstvo náš kráľ ráčil darovať pre vyhorencov obce Varsány 300 zl. zo svojej domovej pokladnice.

Letný pobyt našej kráľovnej. O Jej veličenstve našej kráľovnej *Alžbete*, ktorá ako známo, v Južnom Tyrolsku pri jazere Karer ztravila tohto roku leto, toto píš. Kto v posledných časoch v utešenom vidieku ležiacom hostinci Karersee sosadnul, celé dni môhol ztraviť bez toho, že by bol o tom vedel, že vlastne pod jednou strechou býva s uhorskou kráľovnou. Hostovia tamejší neboli žiadnym nariadením hatení vo svobodnom pohybe na tomže mieste. Kráľovná je dobrej barvy a denne jednu poldruhodinovú prechádzku koná v utešených horách toho vidieku. Vždy nosí veják (fecher), ktorý ale len oproti veľmi natiskujúcim sa upotrebuje. — Od 15. sept. bude sa sdržovať naša kráľovná za dva týždne v kúpeli Meran v Taliansku.

Jubileum kniežaprimasa Vaszaryho. Kniežaprimas uhorský, Klaudius *Vaszary* 15-ho t. m. vydržoval na vrchu sv. Martina svoje 50-ročné jubileum na pamiatku toho, čo vstúpil do rádu svätého Benedika. Slávnosť bola celkom súkromná a odbavoval ju v tichosti medzi svojimi bývalými súdruhmi Benediktinmi v Pannonhalme. Minister výučby a osvety Wlassics mu veľmi srdečný telegram doposlal, v ktorom vyzdvihuje jeho veľkú horlivosť a zaujatie za blahobyť cirkve a vlasti. — Boh nám živ nášho horlivého arcipastiera ešte na mnohé letá!

Horlivý arcipastier. V obci Santovej v báčskej stolici sa jakési roztrženie medzi veriacimi udalo, pri ktorom ani jedna stránka od svojho náhľadu upustiť nechce. Aby sa otázka teda vyrovnala, sám kaločský biskup Juraj *Csaszká* tam išiel tú vec pokonať.

Diamantová sv. mša. Linus Buzáth, horlivý a všeobecne obľúbený vikár vacovských františkánov 16. septembra slávil 85. rok svojho narodenia a 13. decembra o. r. bude sláviť svoju 50-ročnú diamantovú sv. omšu.

Mnoho krčiem — málo škôl! Zo Štiavníka (trenč. st.) nám píš: Poľutovania hodná vec je, že židia sa počínajú u nás jakosi rezkejšie obracať, totižto u nás je krčiem deväť, samých židovských, kdežto bohužiaľ školy máme len dve, tak že sa ani naše dietky do nich vmestiť nemôžu. To je od nás veľká chyba že sa o školy tak málo, ba skoro ništ nestaráme. Židia u nás veru len furt ešte bohatnú, ale zato mnohí gazdovia idú dolu vodou, a to pre tú pekelnú vodu pre to čertovo „pálské.“ — Veru smutno!

Ľud potrebuje dobrého vodcu. V Štiavníku minulý rok chceli občania založiť hospodársko-uverkový spolok, kde by si chudobní ľudia peniaze mohli na malé úroky požičiavať, ale ho nemal kto viesť a spravovať a tak sa musel na veľký žiaľ občanov rozísť. V tejže 700 čísiel počítajúcej veľkej obci nielo kresťanského sklepu, a mnohí sú tam takí, čo by mohli sklep za vlastné peniaze mať, ale tí radšie svoje peniaze na veľké úroky chodobným ľuďom požičiavajú. Nuž keď ľud dobrého vodcu nemá a sám si tiež nechce pomáhať, či mu Pánboh pomôže? Preto kto si povolaný ľud viesť a môžeš to urobiť, nezameškaj to, lebo jestli ľud na zkažu výnde, tomu budeš ty na príčine.

Židovský štát v Palestíne. Minulú nedeľu otvorili v Bazeli, vo Švajcku židovský kongress, ktorý poprední mužovia židovského národného pohybu volali a ktoréhožto cieľom je založenie samostaného židovského štátu v Palestíne. Najväčší mužovia židovstva, Teodor Herzl a Max Nordau stoja na čele tohto pohybu. Znami židovskí učenci, fiškáli, lekári, proffessori pripojili sa k židovskému národnému pohybu. Pred sjazdom zjavila sa jedna knižička od dra Herzla, v ktorej udáva, že k založeniu židovského štátu bolo by zapotreby jeden miliard zl. Úlohou kongressu je teraz, aby tieto k založeniu nového židovského štátu potrebné peniaze nasbíral. — Nuž šak sú židia bohatí, to bude skoro pohromade, a my sa tešíme tejto rozlúčke s našimi spoluobčanmi recipovanými, lenže sa pri tom obávame, že tam v Palestíne len dotedy zostanú, dokiaľ sa im peniaze nemynú a potom zase len nám na krky prídu, od čoho, osvoboď nás Pane! Už to mohli dávno tak urobiť, my sme im sami neraz radili, aby ta išli, zkadiaľ prišli, a oni len teraz túto radu za dobrú uznávajú.

Peniaze nikoho šťastlivým nespravlia. Vo Viedni po tieto dni jedno veľmi bohaté dievča samovraždou si život vyhasilo. Pekné toto dievča bývalo v jednom utešenom paláci v Ungargasse, ktorý jej otec bohatý brnenský fabrikant-millionár vystavil. Jej otec pred rokom vzal si život z nevedomej príčiny a tak ona sama, ako ju volali pekná millionárka zostala paňou toho palácu a otcovho bohatstva. Mala asi 20 rokov a bola veľmi štedrá, pre chudobných len tak sypala peniaze. Po nešťastnej smrti otca bola vždy nepokojná, nešťastlivá, až si takýmto hrôznym spôsobom, — totižto zavrela sa do izby a s revolverom sa prestrelila, — koniec životu nespravila. — Hľa jako nerozumno si mnohí bohatstvo prajú, myslia, že jedine bohatstvo je šťastie a blahobyť, a ono život nám to ináč ukazuje.

Pozor na deti! V Štiavníku sa dvoje detí utopilo, následkom nepozornosti rodičovskej, 8 ročný chlapček, a 3 ročné dievča; našli ich už mrtvé vo vode.

Navrátenie sa do cirkve katolíckej. Z Dolnej Dubovej nám píš: v Dolnej Krupěj v susednej dedine odbavovali posviacanie chrámu prvú nedeľu septembrovú. Ale taká, jako sa odbavovala 5. sept. b. r. veriaci n kresťanom ktorí boli pritomní, nikdy z pamäti nevýnde. V dedine tej má kašiel vznešený a k chudobným ľuďom dobrotivý gróf Rudolf *Chotek*, ktorého dcéra Contessa Gabriella je pravým anjelom na zemi; ona je matkou chudobných vdôv a sirôt, vdom dáva kvartile, chôvu v kaštíli im neha varí, siroty, ktoré nemajú nikoho, tých dáva druhým do opatery, od ných vypláca, ich šatí a vyučovať nábo-

ženstvo dáva. Ona je milosrdnou sestrou nemocných; jej sa nehnuší vstúpiť bárs do jak špinavej maštale, alebo miestnosti navštíviť nemocného, jemu jedlo podať. Ale nadovšetko je najhorlivejšiou apoštolkou. Syn pánskeho kočiša robil vo Viedni ako šusterský tovariš, tam sa soznal s jednou mladou osobou náboženstva izraelského, ktorú dovedol ku svojim rodičom, aby sa môhla vyučiť kresťanské náboženstvo. Mladá Conteska sa ich zaujala, dala ju skrze kaplána vyučiť a 5. septembra pri účasti katolíckeho obecnosta zložila vyznanie viery katolíckej, prijala krst a sväté prijímanie.

Udelovanie sviatosti birmovania. V Oslanoch bola birmovka 2. septembra; odbavoval ju osv. pán biskup báňsko-bystrický Karol Riméliy. Vyše 550 dietok birmovancov účasť bralo na sviatosti birmovania a každý veriaci kresťan-katolík hľadel s úctou privítať milostivého pastiera Cirkve katolíckej. Privítali ho s malým banderiumom, asi s 30. ozdobenými koňmi a so zástavami a s mestkou bandou. K príchodu koľko bolo možno ozdobili brány a po celom námestí rynku bolo vysadené zelením, asi 50 zástavami bolo zdobeno okolo kostola. Ešte aj to miesto, kade išiel pán biskup do kostola, malé dievčence posypaly kvetinami. O 8-mej hodine sa začalo sväté birmovanie, o poljedenastej pán osv. biskup sväté požehnanie odbavil. Zpiatky ho zase s úctou odpravili preč s bandou, s koňami, so zástavami. Na podporu reparovania tamejšieho chrámu udelil biskup 100 zlatých.

Budapešťianski socialisti oproti nemeckému cisárovi idú veľkú demonštráciu spraviť počas jeho návštevy v Budapešti. Svolajú shromaždenie ľudu na 19. sept. totiž pred jeho príchodom, na ktorom budú rečniť v záujme všeobecného volebného práva. Jestli im to polícia nepovolí, spravia to na druhý deň, keď bude nemecký cisár v Budapešti slávnostne vítaný.

Zrúčená vojenská plavebná škola. V Prešporke minulý týždeň odtrhla sa refaz vojenskej plavebnej školy na Dunaji a následkom toho celé stávisko, ktoré bolo na 5 veľkých, drevených loďach postavené, vlny so sebou ztrhly. Jednu loď sa podarilo zastaviť, 3 lode ďalej utonuly, jeden vodný mlyn zlámaly, a konečne na breh vyhodené boly. Piatu loď len horko-ťažko vedeli ulapiť s jednou parnou loďou. Škoda obnáša viac tisíc zl.

Drobné chýri. *Samí chlapci.* Zajímavá rubrika štatistiky bude to zkusenie jedného fogarašského lekára, ktoré počas zostavenia štatistických dát cieľom štepenia sypaníc urobil. Lekár zbadal tú podivnú náhodu, že v obci Jáš (fogarašská stol.), ktorá má 530 duší, samých Rumunov, v minulom roku 1896. narodili sa samí chlapci počtom 22, a ani jedno dievča. — *Nešťastie v mlyne.* Michal Šiška obyvateľ brestoviansky 1-ho septembra v noci išiel do mlyna zelenického mlet, kde do rieky prudkej spadol a bez stopy zmyznúl. Mrtvolu jeho vo Varrasúre 3. septembra našli mlynári. Ľudia varujte sa od pálenky! — *Z kúpelov.* Vo Vyhňach do 21. augusta 1321 hostí, Piešťany do 14. augusta 3797, Bardiovo do 20. augusta 3343, Dolný Smokovec do 24. augusta 2360, Gleichenberg do 21. augusta 4149, Trenčianske Teplice do 24.

augusta 5355, Korytnica do 20. augusta 1414, Smokovec do 26. augusta 3845 hostí. — *Zhorel lutrijský palác v Rime,* a síce oheň tak silno sa širil, že ho nemôhli udusiť. V izbách stály železné kasne, v ktorých niekoľko millionov papierových peňazí a cenných papierov bolo; tieto sú všetky ohňom zničené. Celá škoda sa ešte udať nemôže. — *Vo Vršeci* zahanbili uhorský krajinský cimer na hlavnej štátnej reálnej škole. Blatom a hnojom ho ho zamazali. Kto to spáchal, nevedno. — *Oheň zúril* 4-ho septembra v Palúdzke pri Liptovskom Sv. Mikuláši; viac domov a hospodárskych budov ľahlo popolom. — *Veľké požehnanie.* V Mura-Szerdahelyi po tieto dni manželka kováča Vincu Kotba porodila 4 detí, troje dievčencov a jedného chlapca. Sú všetkie zdravé i matka. Kováč má okrem toho osmero detí. — *Zbláznel sa pre sporivosť* v Szegszárde istý berný úradník po tieto dni. Myslel vždy len na peniaze. Keď mu stránky do úradu platiť prišli, peniaze pre seba schoval a nechcel ich vydať. Lekári myslia, že ho z tohto vyliečia. — *Verejná istota hlavného mesta.* Adalbert Rudnay hlavnomestský policajný kapitán udáva vo zpäve verejnej istoty na mesiac august, že v hlavnom meste v tenže mesiac pridalo sa 1046 prečinov proti verejnej istote. V 184. pádoch proti ľudskému životu učineny útok, vlámanie, krádež a spreneverenie sa v 750 pádoch udalo. — Veru dosť smutné čísla.

DOPISY.

Z AMERIKY, Tarentum, Pa, 25. augusta.

Velactená Redakcia!

Pochválen Pán Ježiš Kristus! Nakoľko moja zbehlость stačí, chcem i ja ct. čítaťov „Krešťana“ obznámiť s tunajšíma pomermi. Vzál som si za predmet, jako najnovšie štát Pensilvania, prvým júlom 1897-ho prijal zákon, dľa ktorého každý neobčan od 21 rokov starý, povinnen je zároveň i musí, nech je v jakomkoľvek zamestnaní buďto v baňi na zemi, alebo vo fabrike, 3 centi dennej dane platiť. Odpomoci už není žiadnej, iba tá, ktorý si vybere občianske právo (papiery). Papiery môže dostať každý pristahovalec, pod takou podmienkou, že prvý papier ku príkladu, keď prindem na pôdu americkú, môžem si vziať hneď. Druhý až o päť rokov, ale len takým spôsobom, jestli zná sudcovi v reči anglickej odpovedať na otázky, jaké mu predkladá. Aj iným spôsobom možno dostať občianske právo; keď je tu 2—3 roky a vezme si prvý papier o dva roky možno dostať druhý, teda tak či tak to vezme 5—6 rokov, kým by môhol dostať úplné občianske právo. Vezmeme, že je v Pensilvanii 40-tisíc len Slovákov a z tých 40-tisíc je 10 občanov, tak tí tomu zákonu už nepodliehajú. Ale teraz tých 30-tisíc neobčanov platiacich daň 3 centy denne, každému jednému učiní okrem nedele celoročnej daňe 9 dolárov 39 centov. A od čoho?

Tak nech si ctené čitateľstvo pomyslí, jaké to ukrutné drancierstvo! koľko tisícov len naši slovenskí

bratia zaplatia, a to je istá vec, a kde sú ešte cudzé národy? A potom že svobodná zem! Pekrá mi to svoboda; každý zanechá doma nejakú rodinku alebo jaký-taký majetček, úžernická ruka ho sem prinútila vysťahovať, aby si to posledné jako-tak ešte zachránil. A tak jestli je od Otca Všemohúceho zdravý a šťastný a niečo si usporí, s radostou sa nazad navráti ku svojej rodine, a tak sa ani občanom tejto zeme nestane. Zato ale kadejaký lapaj Irčan, Škót a Angličan, sám neobčan tejto zeme, nás v anglických novinách znepovažuje. A potom že vraj kontry (svobodná zem), uchovaj nás Pane od takej svobodnej zeme! Čo sa týka roboty, tá ide tak že už horšie ani nemožno; vláda republikánska vše sľubovala zlaté časy, ale sme sa sklamali, lebo miesto zlatých máme pekelné. Teraz prvým júlom v 5. štátoch sami baníci počtom asi 250 tisíc pre tak mizernú plácu prinútení boli štrajkovať, a čím diaľ štrajkujúcich počet nabýva tak, že ešte málo kto pamätá takého štrajku. A prečo sa tento štrajk strhnul?

Myslím nepotrebnou cteným čitateľom o tom sa rozpisovať; vo fabrikách kde človek pred 4—5 rokami vyrobil dolár a pol, — teraz musí pristať na dolárku, a či len to, — a keď ešte prirátame, kde robilo 8—10 chlapov jednu robotu, teraz musia 4—5.

Pane Bože pomáhaj nám v našich ťažkých prácach, a prežiť tento biedny život! Čo sa týka obilia, to je veru pekné, ale darmo je, Europa utrpela veľké pohromy, lejaky a povodne, a teraz to i my cítime tým, že americké hospodárstvo europejským agentom predalo žita na koreny 500 millionov bušlov, to činí jeden bušl viacej jako naša štvrťka, tak že to zase len chudoba pozná. Pláca čím diaľ, tým mizernejšia, a cena múky väčšia s dolár 20 centov na dolár 75 centov, a tak chudobný človek ani v tejto svobodnej zemi nemá sa čomu úfať. Tak nás Pán Boh opatruj odo všetkého zlého! Som s rodáckym pozdravom na všetkých čitateľov „Kreštana.“

Jozef Hrtanek.

Z VEL'KÉHO HNILCA, (spišska st.)

Velactená Redakcia!

Veľký Hnilec leží medzi Rožňavou a Iglovom. Majetkom je Iglova. Ponevác leží v ďalekých od Iglova vzdialených lesoch, tedy tuňá sa nepestuje roľníctvo, ale v baňách náš ľud si vyhľadáva k potrebe výživy groš. Náš ľud je čisto katolícky, a ich jest asi počtom do 1400 spolu i s acérmi, ktoré ku Veľko-Hnilčanskej fare čo matke prináležia.

Následkom toho, účinkuje tuňá čo duchovný správca dôstojný p. Štefan Misík. Horlivý a všetkej úcty hodný kňaz, ktorý v tejto úkritosti pri jeho dost chatrnom dôchodku už vyše 22 rokov svoje sverené stádo obhája, vedie k poznaniu právd božských; a chráni pred úpadkom skazenosti terajšej nevery. Jeho výbornej reči v kázňach náš ľud si veľmi vysoko váži. A preto, ani búrne počasie, ani vzdialenosť od kostola, v nedeľu a v sviatok náš ľud neodstraší; ale s radostou hŕfne sa na službách Božích súčasťujú.

Pri príchode dôstojného pána farára, čo duchovného správca na Veľký-Hnilec, mal veru dost práce, dokiaľ nepravé zviky vykorenil, zlô odstránil; obetoval sa sám svojim bezuhonným životom na cestu čnosti svoje stádo priviesť. A že je tak, to ten môže povedať, ktorý pred 20 roky poznal náš ľud, nuž vidí aká premena sa stala do dneška s ným. Druhá a to nie ľahká úloha ležať a dôstojnému pánu farárovi tá: jako a na jaký spôsob by môhol starý už porúchaný kostol drevený, premeniť za nový? A hľa, čo hľadal, to našiel! Najvyšším podpisom Najjasnejšieho Pána Kráľa Uhorského prišlo nariadenie: aby sa kostol nový murovaný v slohu gothickom spolu s väzou vystavil. Táto radostná zpráva dodala vôle i veriacim tak, že súc pri svojej chudobe, obetovali nie len potrebnú rukovú a vozovú prácu; ale i hotovým halierom prispeli k pomoci. A tak nový krásny kostol na peknom vyvýšenom malebnom sfa „bazilika“ mieste je vystavený; ktorý na dvadsať tisíc zlatých sa ráta.

Teraz ale kostol by bol, ale dnuká prázdny. Nová úloha padla na dôstojného pána farára. V tejto smutnej dobe, obrátil sa dôstojný pán farár s prosbou k Osvietenému Pánu Biskupovi Spišskému; a predostrel mu smutnú zprávu, v čom sa jeho kostol nachádza. A hľa, prišla radostná odpoveď od Osv. pána Biskupa: aby dôst. pán farár zjednal majstra ku vystrojeniu vnútornosti kostola; a aby výkaz tohto Jeho Osv. zdelil. Následkom toho, Osv. pán Biskup na celé vnútorné vystrojenie nového kostola vyše dvatisíc zlatých láskave zo svojej kassi udeliť ráčil. Vnutorné vystrojenie vyhotovil p. J. Furmann, rezbársky majster, občan iglovský, ku veľkej uspokojenosti nie len veriacich, ale hlavne Osv. p. Biskupa.

Preto, keď už bol kostol vystrojený, Osv. pán Biskup nariadiť ráčil, že dňa 28. augusta príde do Veľkého-Hnilca na noc a dňa 29. aug. že posväti nový kostol; a po tomto výkone že udelí tým, čo potrebujú, sviatosť birmovania.

Dňa 28. aug. hneďky popoludní sa začal sviatočne ľud schádzať k bráne; ktorá svojou vskunosťou okrašľovala s nápisom: „Isten hozott“, z jednej strany, s druhej „Salve antistes“. Okolo 5-tej hodiny odpoľudnia v diaľke sme zazreli banderium, ktoré sprovádzalo Osv. p. Biskupa; a skutočne došiel náš láskavý Otec. Pri bráne 4-ka zastala, a Osv. pán Biskup zostúpil dolu, kde ho od magistratu mesta Iglova p. L. Sivetz hlavný notár v maďarskej reči tak dojímavou privítal, že to dôjem urobilo i na samého Arcipastiera. Po tomto sa pochod rušil k starému kostolu. Cestou školská mládež kvety na cestu púšťala; a haviari v uniformách z oboch strán sfa vojsko miernym krokom Jeho Osv. sprovádzali. Pred kostolom, dôst. pán farár v pluviiare čakajúc, a pri Jeho Osv. príchode, také prenikavé privítanie bolo, že pohnulo i Osv. p. Biskupa natoľko, že bolo vidno ako zo srdca na reči dôst. p. farára odpovedá.

Za týmto vstúpil Osv. pán Biskup do kostola; kde učiniac poklonu Prevelebnej sviatosti oltárnej, — odobral sa do príbytku farského.

Večer, začali rachotiť dynamity, to veľký dôjem robilo na Osv. pána Biskupa. Lebo keď dynamit vybušil dlho ozvena sa striasla, až sa stratila vo vysokých vrchoch. Po večeri tunajšia mládež školská, v bielom oblečená a v rukách so sviecami, urobila pochod na čele so svojim učiteľom k fare; a tam s uhorskými piesňami 4-hlasne počtila Osv. p. Biskupa ktorý nad tým srdečnú radosť mal a vlúdne sa vypytoval dietok pohľadom školy.

Zasvitnul deň 29. aug., už včas ráno sa hemžil ľud. O pol siedrej sa pohol pochod z fary a pod baldachinom Osv. p. Biskup k posviacke nového kostola. Po posvätení a vydržiavaní obradov cirkevných, Osv. p. Biskup s úžil tichú sv. omšu; po ktorej vystúpil na kazateľnu miestny pán farár Štefan Misík. No, ale to bola kázeň. Neznám, čo by to bolo za srdce v ľudskom tele, aby sa nebolo rušilo a aby oko sa nebolo zarosilo. Kostol bol tedy vysvätený a oddaný k službe Božej. Posvätený je ale k úcte Nepoškvrnenej Panny Marie, ktorú aj socha na hlavnom oltári predstavuje.

Po kázni začal Osv. pán Biskup sviatosť birmovania udeľovať. Ktorú sviatosť blízko 500 duší prijalo, ale len pod tunajšiu faru patriaci veriaci. Pri výkone sv. birmovania nápomocný Jeho Osvietenosti boli: Veľkomožný a dôstojný pán opát z Iglova, dôstojný páni: Merényszky, Malo-Hnilčiansky a Istvánfaluski farári. Po vykonaní sv. birmovania zase celý prôvod v najväčšej úcte vyprovadil Osv. p. Biskupa k fare.

Vo fare ráčil prijat Osv. p. Biskup slávny magistrát mesta Iglova, na ktorého čele bol vysoko učený pán Dr. Nosz, mešťanosta; ktorý tiež utešene Osv. p. Biskupa pozdravil. Za týmito sa predstavili páni učiteľia Veľkého- a Gemerského-Hnilca. Po vykonaní tejto úcty, Osv. p. Biskup navštívil ráčil miestnu školu a mestského p. fôršnera.

Nastúpil slávnostný obed. Pri tomto Osv. pán Biskup bol nad mieru v láskavej vôle. Ku koncu vyniesť ráčil zdravicu na Najjasnejšieho pána Kráľa čo patróna nového kostola; na predstaviteľov mesta Iglova; a na miestneho pána farára. Na ktoré zdravice úctivá odpoveď nevystala. Po skončenom obede, hneďky Osvietený pán Biskup sa od nás odobral; a zase banderium Jeho Osvietenosti pri rachotení dynamitoch zprovádzalo.

Neitus Volloy,

r. k. učiteľ a organista.

UNIN, (nitr. st.)

Velactená Redakcia!

Preutešenej slávnosti sme boli svedkami dňa 22. augusta. Tento deň totižto obetoval prvýkrát nevinného Băránka vel. pán Pavel *Rehák*, syn hodný obce našej uninskej, pochádzajúci od zbožných rodičov zo stavu roľníckeho. Primicie! ach jak príjemno znie mi v ušiach toto slovo; lebo kedykoľvek vidím prvýraz pristupovať kňaza k oltáru božiemu, vždy sa s tým teším, že máme zase o jedného bojovníka viacej za vieru. A dnes, v tomto nevereckom svete, kde liberalismus šliape sväté práva kresťanské a občianske ľudu nášieho, zvlášte ľudu opusteného slovenského: veľmi potrebujeme kňazov horlivých, ktorí nám dobre radiť, ochotne o pravde poučovať vždy sa vynasnažujú.

Náš velebný primiciant sľúbil vernosť rehole sv. Jozefa Kalazantského, tojest on je kňaz z radu Piaristov, ktorí sa zväčša vyučovaním mládeže ľudových, najviac ale stredných škôl, tak zvaných gymnasií zaberajú. Vznesená úloha, mládež v duchu sv. Josefa Kalazantského vychovávať!

Slávnosť započala sa o 10. hodine s tým, že susedné a domáce kňazstvo išlo do rodičovského domu p. Primicianta, aby ho do chrámu božieho doprevadilo. Sám prýbytok boží už ráno naplnený bol veriacimi, ktorí ku slávnosti nielen z uninskej farnosti, ale z celého okolia prišli. Boli tu tisíce z okolitých dedín, menovite: z Petrovejvsi, z Letničia, z V.-Koválova, zo Smrdák, Štepanova, Radošoviec, Vičkován, Vidovan,

Chropova, Dojča atď., tak že do kostola ináč dost veľkého len malá čiastka pobožných účastníkov sa vmestila, ostatní pri kostole služieb božích sa súčasťní nútení boli.

Ulice, kadiaľ p. Primiciant pri hlahole zvonov k domu božiemu kráľal, boli tiež obecenstvom sviatočným preplnené. Po vzývaní Ducha Sv. začala sa obeta omše svätej; po evanjeliume vystúpil na kazateľnu domáci p. kaplan, aby nám príležitostnú kázeň povedel; po krátkom, primeranom úvode živo vysvetlil, že kňazský stav je úcty hodný, lebo: 1) jedine kňaz premeňuje chlieb a víno na opravdivé Telo a Krv Krista Ježiša; 2) jedine kňazom daná je moc v hriechu zahrúžených ľudí vo sviatosťi pokania s Bohom zmeriť; 3) kňazom daná je moc učiť a napomínať všetky národy. V záverke upozornil p. rečník na to svojich posluchačov, že veriaci niesu oprávnení kňazov tupiť, a síce ani vtedy, keď dajaký nedostatok skutočný alebo zdanlivý v kňazovi vidia, a odôvodnil túto výpoveď s tým, že syn alebo dcéra nemá právo otca svojho v chybe sa nachádzajúceho osočovať, haníť, sneuctiť. S týmito slovami chcel zaiste p. kazateľ i to k porozumeniu dať, aby žiadon kresťan nehanobil celé kňazstvo v takom páde, keď jedon-dvaja z mnohých kňazov zabudne na svoju hodnosť kňazskú, jako to židovsko-liberalné noviny rotievajú, keď rozličné vymysleniny o kňazoch písavajú.

Konečne obrátil sa p. rečník k p. Primiciantovi, a pozdravil ho jako celej cti hodného nového kňaza.

Stručná, vkusná reč dobrý dôjem na nás činila. A tí, čo tých kňazov na kriminál vlečú (lebo aj takí boli prítomní) mohli sa naučiť, že veru tí liberáli niesu jejich dobroprajúci, ani jejich „otcovia“, ale ovšem sú jejich opravdiví otcovia a dobrí radcovia svojmu povolaniu žijúci kňazi.

Na to pokračoval p. Primiciant v omši svätej, po ktorej udelil požehnanie najprv prítomnému kňazstvu, potom svojim milým rodičom a príbuzným, a konečne shromáždzenému množstvu veriaceho ľudu, z ktorých jednotlivým už od 6. hodiny ráno až do pol 10. hodiny neunavene požehnanie dával.

Po ukončenej slávnosti pohostili skvele starostliví rodičia nového kňaza vo svojom dome assistujúce duchovenstvo a príbuzných. Pri obede povedel zdravicu nový kňaz, v ktorej sa prítomným za súčasťnie sa pri jeho veľkom dňu srdečne poďakoval.

Sprevádzaj Bože! novoposvätenca svojego, ktorý venoval sa oltáru Tvojému a vzal na seba jarmo Tvoje v týchto krušných časoch, kde kňazstvo tak ostro napádané je preto, že háji vieru svätú proti útokom novomodných pohanov.

Velebný nový kňaz jako jediný syn dobre si stojácich rodičov môhol sa stať aj iným, jako kňazom; môhol požívať úctu sveta v stave svetskom. Avšak jemu bol a je vzorom jeho patron, sv. Jozef Kalazantský, ktorý pochádzajúc z bohatého grófskeho rodu, bol jediný dedič grófských majetkov otcovských, a okrem toho môhol dostať vysoký úrad v paláci Filipa II. „Ale myseľ mladíkova túžila po vyšších a svätejších veciach; on si vyvolil duchovný stav.“

I pán Pavel Rehák si vyvolil duchovný stav. Nech mu dá Boh milosti hojnej v jeho podujatiach!

Prítomný.

Krestanská ľudová knižnica.

P. t. cirkevným a svetským čitateľom v láskavu vedomosť prinášame, že my pre náš ľud vzhľadom lacného a dobrého čítania s času na čas krestanske a ľudové rozprávky vydávať budeme dľa vzoru tých ľudových knižočíek (malých sošitov) a zčiasťky týchže preklad, ktoré vo vydání *Sv. stefanského Spolku* v milion výtiskoch medzi ľuďom rozšíreno krestanské zmýšľanie pestujú, zlého smeru alebo sprosté jarmočné výrobky vytvárajúc, osožnú zábavu poskytujú, krestansko-náboženské presvedčenie nášho ľudu soslilňujú, telo i dušu sošľachťujú a takto náš ľud v dobrom upevňujú.

Prvý sväzok už vyšiel z tlače. Cena sošitku 4 krajeiare; pri 15 výtiskoch poštové útraty my snášame. K dostaniu v tlačiarňi *Svätého Gerharda, Budapešť, VIII. Práter u. 44.*

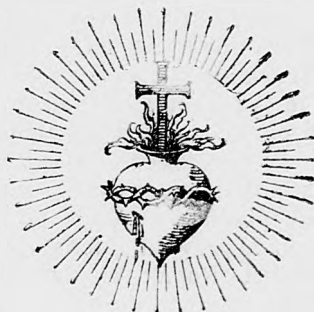
Úctivo vyzívame teda skutočných priateľov krestanskej veci, obzvláštne **prevelebných pánov farárov**, ráčte tento podnik dľa Vašej možnosti napomáhať a ľudu ho ochotne a vrelo odporúčať, že by sme časom celú obšírnu krestanského smeru knižnicu pre náš dobrý ľud slovenský zariadiť môhli.

Nápis I. sošitku tu hľa podávame:

1897. *Krestanská ľudová knižnica. I. sošit.*

MOJE SRDCE TAKÉ: A TVOJE JE JAKÉ?

ROZPRÁVKA
PRE KATOLÍCKY LUD.

S DOVOLENÍM SPRÁVY „SPOLKU SV. ŠTEFANA“
vydáva tlačiareň Sv. Gerharda (Budapešť, Práter-u. 44.)

CENA 4 kr.

V každom mesiaci vychádza jeden sošit.

ODKAZY REDAKCIE.

Rukopisy nedávame nazpät a listy bez podpisu mena neberieme do povahy.

Jablonovský: Ďakujeme; nech nám Verax odpusti „Lakomcov“, načo by sme naše vnútorné žalobné veci dali na posmech a pomstu našich „dobrých“ katolíkov. — *Lopašov*: Ďakujeme; v budúcom čísle. — *O. D., Rutky*: Vaše žreby (lósy) nevyťahli. — *Lopej*: Ďakujeme za Vašu dôveru; v tomto okamžení ale Vašej prosbe vyhoveť nemôžeme. Bol by to aj veľký skok ztade sem. — *J. T., Ružomberok*: Oddajte to Vašiemu duchovnému. Ďakujeme. — *A. Mikuš, V. Paludza*: Vydavateľstvo Vám bude písať. — *A. Bohunický*: Ďakujeme. — *Jano z búdy*: S vďakom; v budúcom čísle. — *K. L., Ružomberok*: Nemecké poradlo tak znie: Zdarma len smrť a tá predsa najdrahšia. — *Viacerým*: Druhé odkazy v budúcom čísle.

Vrele prosíme ctených spolupracovateľov a dopisovateľov „**Krestan**“-a, aby ráčili dopisy v nedeľu alebo pondelok poslať, ináč nemôžeme ich uverejniť v najbližšom čísle.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je unevanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví pošťára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý poštový úradník *úplne za darmo*. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u poštovej direkcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten osoh, že pošťári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyselne.

Vyobrazenie.

Hovoria, že je zdravie najväčším pokladom človeka, a táto výpoveď veru je pravdivá, lebo čo máme z toho sveta a z jeho rozkoší, keď sme nezdraví, keď telo naše chorobou trápené bolasti cíti a všetko ho bolí a tlačí. Myslím, i ty milý čitateľu z vlastnej zkusenosti budeš vedieť, čo značí zdravie a čo choroba, nemoc? Veď choroba, nemoc to je spoločným dedičstvom všetkých ľudí, žiaden sme zpod tejto pokuty nenie osvobodeny.

Áno ťažko je chorobu znášať, avšak predsa i túto musíme pretrpeť z lásky k Bohu a za naše duševné spasenie, ponevác keď chorobu v oddaní sa do vôle Božej znášame, odplata Pánaboha nás nemynie.

Náš obrázok nám predstavuje tiež chorého, a síce malého chlapca a jeho opatrovníčku, miesto matky zastávajúcu mnišku. Oba sú do vôle Božej oddaní, oba znášajú v láske k Bohu tento stav; mniška ho

opatruje dňom nocou, dáva mu lieky, pri ňom sedí a bdie nad ným, a on, malý nezdravý celkom v nej dôverujúci posúcha ju a prosí Pánaboha, aby čím skorej vyzdravel. Matka ho odumrela tej nieto na zemi, ale za to milosrdné srdce mnišky nahradzuje mu túto ztratu, veď ho šetrí, čo môže najlepšie. Zriekla sa všetkých radostí a rozkoší života a obetuje sa opatrovaniu malých detí. Či to nie šlachetný, bohumilý skutok? Doista, veď toto je ten najvyšší stupeň lásky k útrapám našich spolublížnych.

Malý chorý spí a milosrdná sestra mniška sa pri ňom modlí, aby čím skorej vyzdravel. Dajže Bože! želáme i my z úprimného srdca.

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 11.95 - 12.20 zl. Raž 8.30 - 8.35 zl. Jačmeň na krm 4.40 - 4.50 zl. do pálenic 5.80 - 5.80 zl. na várku 6.50 - 8.00. Oves 0.00 - 0.00. Kukurica: 5.05 - 5.10 Proso: 5.35 - 5.75 Vo Viedni každý mc. o 50 krov dražší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno 06.00 - 00.00. Koprné semeno: 06.50 00.00.

3. Strova: Veľká biela šufľa 7.50 - 8.00; tmavá 6.50 - 0.00 okruhlá: 8.00 - 9.00, tarkavá 6.00 - 6.40. Šošovica 26.00.30.00. Hrach 8.50 - 09.50. Čistý 13.50 - 20.00 zl.

4. Kupecké zelinové plody: Mak 23 - 24. Burgyňa 1.80 - 2.00. Cibula 5.00 - 7.10. Cesnak: 19 - 25 zl. Petrželek: 5.00 - 9.00. Paprika 135 - 140 zl.

5. Potrava: Seno. Lúčne seno: 1.20 - 2.30. Slama. Na postielanie: 1.20 - 1.40. Žup 170 - 1.80.

6. Siatie: Červená datelina 26 - 32. Lucerna 35 - 42 zl. Jarní hadník 6.00 - 6.50 zl.

7. Hospodársky dobytok: Doveseno bolo: asi 828 hospodárskych volov; 504 dojnych krav. Následovne boli ceny Výborná pára volov do jarma do 300 - 340 zl. Dojné kravy: za jeden kus 080 - 080 zl. Trh na ovce: Doveseno bolo 1019 kusov oviec. Ceny: 12.50 - 15. zl. za páru, a 14 - 15 kr. za živý kilo. Sviňský ťuh: za kilogram 14 - 17. V salašoch 0000 kusov bolo umiestnené.

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 26 - 30 zl. Vosk 164 - 165. Vajcá 44 - 45. Loj. Maslo I. 80 - 160 zl. II. 60 - 110 mc. Slanina 50.00 - 51.50, udená 55 - 00.56 zl.

9. Remeň funtový od 152 - 185 kl. tercy 135 - 156.

10. Kraviny vrázkované 165 - 175.

11. Tefaciny barnavé 12 - 13 kl. 420 - 440.

12. Tefaciny najl. viksovky 420 - 440, stradné 350 - 360; ažené a vrázkované 330 - 340, blysk. remeň najlepší 150 - 156 drsné listy 165 - 170.

Zodpovedný redaktor: Mikuláš Lopusányi.

OZNAMY

PRE NAŠE NOVINY VYLUČNE

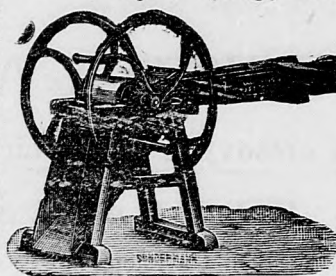
LEN VYDAVATELSTVO

„KREŠTANA“

PRIJIMA.

MICHAL TRESKOŇ

V Bytči (Nagy-Bittse, Trencsénmegye).

fabrika na hospodárske mašiny, odporúča pp. hospodárom žentúre, sečkovice, mlátačky, rajtáre, triery, rozsievacky, šrotovníky, struhadlá, mašiny na kapustu, mašiny na moržovanie kukurice, pluchy a brány, amer. hrable, mašiny na lámánie stro-movej kôry, mačkadlá na slad a borievky, cirkulárne pily, mangle na prádlo, decimálne váhy.

Obrazkové cenníky pošlem na žiadosť franko.

JÁN KÖRMENDY,

hodinár a zlatník v Holiči.

Odporúča ct. obecnstvu v Holiči a okolí svojej hojne zásobenej sklad hodin kapesnich, visiacich, pendlovek a americké budičky (Cena 1 zl. 65. kr.) z muziku 8 zl. 50 kr.

Najlepšieho druhu sa cení najlevnejší, správky za čo najskôr vyhotovujú a čo najlacnejšie rátajú.

Prima kristalový olej obzvláštné pre šicí mašiny znamenitý druh aj stáli olej jedna flaška 25 kr.

TLAČIAREN

„SVÄTEHO GERHARDA“

V BUDAPEŠTI, VIII. OKRES, PRÁTER-U. Č. 44.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne opatrená, najkúsnejšími francúzskymi písmenami, ktorá jakúkoľvek prácu, čo sa tlače týka, od najjednoduchšej až do najkrásnejšej prijíma, a zato aj ručí.

Zvláštné vyzýva pozornosť preveleb. knazstva a obecných predstavenstvi na úradné výtisky,

ktoré rýchlo, vkusne a čo najlacnejšie rozposiela.

Papier makulatúrový

je k dostaniu u nás; metrický cent stojí 6 zl. 50 kr.

RETAY a BENEDEK

PREDTÝM

KRISZTA A JEHO SPOLOČNÍK,

dielňa omšových šatov, cirkev. náradí, zástav a spolkových praporov.

V BUDAPEŠTI, IV. Lipót-utca číslo 21.

Jediní dovážači, Osvieten. a Dôstojného pána kaločského arcibiskupa Juraja Császku a

— „BUDAPEŠŤANSKÉHO OLTÁRNEHO“ —
spolku.

Odporúčajú svoj hojne nastrojený sklad, menovite:

Omšové šaty, kostolné prapory, hasičské, školské, spolkové pohrabné, remeselnícko-spevove-spolkové zástavy. Monštrancie, kalichy, ciboria, kríže, kadidlá, oltárové lampy, sviečne, ligotavé sviečne, sochy vo veľkom výbere. Prijmeme i maľovanie štaciových obrazov, a svätých obrázkov, oltáre, mariánske tróny, Kristové hroby a kazateľnice podľa jakéhokoľvek kresu umelecky vyhotovujeme. Cirkevné látky, čipky, stenové krížiky, kríže na pút vo veľkom výbere sú na našom sklade.

Na žiadosť ochotne posielame bez poplatku, soznamy ceny, príhodne vzory.

☞ Velebným farským úradom. ☜

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetky cirkevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávad na sklade sú a hneď sa môžu poslať: Testimonium Confirmationis 100 kusov 50 kr.

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

SOBÁŠNE A SMRTNÉ LISTY,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knižočky pre údy občianskych spolkov a knižočky splácováče.

☞ Kus týchto 12 stranových knižočíek so silnou obálkou na osmorke predávame za 3 kr. okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakékoľvek nariadenie, cirkevné, obecné a súkromné Odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarne alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohľade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1895. (VIII., Práter-ulica 44.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.